

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA2023/Imm. 111

Uunga siunnersuut:

Nunatsinni meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnermut atatillugu aningaasartuutit annertuumik annertusiartuinnartunut qanoq annikillisaasinnaanerluta, immikkut ilisimasallit suleqatigiissitaq piviusorsiortunik innersuussisussatut pilersinneqarnissaat anguniarlugu Naalakkersuisut peqquneqassasut Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Tamanna kommuunit angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnernut aningaasartuutigisartagaannut annertusiartuinnartunut annikillisaanissaq siunertaralugu. Innersuussutit meeqqat inerikkiartornerannut, toqqissisimanerannut aammalu illersorneqarnerannut innarliissanngillat. Innersuussutit UKA 2024 nallertinnagu saqqummiunneqassapput. (Inatsisartunut Ilaasortaqaq Bjørk Lange Olsen, Demokraatit)

Oqaaseqaat:

Demokraatit sinnerlugit aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqartoq, Bjørk Lange Olsen, Inuit Ataqatigiit sinnerlugit qujaffigerusuppakkit.

Ajoraluaqisumik piviusuuvoq - nunatsinni meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut amerlavallaarujussuarput - ukiullu tamarluinnaasa aningaasartuuterpassuit meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnerat peqqutigalugu atortarpagut. Aningaasartuutillu ikiliartoratik annertusigaluttuinnartut aamma ilisimallutigu.

Assersuutigalugu misissuinerit assigiinngitsut takutippaat, kommunini tamani ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissiinermi aningaasartuutit atortakkagut

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

qaffasinnerujussuusut pitsaaliuinnermut ilaqtariinnullu inissiinnermut aningaasartuutininngarnit¹.

Aap, nalunngilarput meeqqat ilai angerlarsimaffiup avataanut inissineqaraangamik atugarisaat pitsaanerulersartut – taamaattorli tunggaviusumik meeqqat angajoqqaaminnit avissaartinneqartussaangillat. Taamaattumik ilaqtariinnik avissaartuutitsisarneq pinaveersaartikkumallugu annertuumik suli suliassaqarpugut.

Siusissukkut iliuuseqartarnissarput pikkoriffiginerusariaqarparput, tassuunakkut atugarliornermik, sumiginnarneqarnermik innarlerneqarnermillu ersiutit sapinngisamik siusinnerpaamik paasineqarsinnaaqullugit. Taamaattumik atorfillit pikkorissarnissaat kiisalu sulinermi periutsit pitsanngorsartuarnissaat pisariaqarluinnarpoq.

Meeqqat inatsisitigut illersugaanerisa annertusarneqarnissaat – pingaartumillu meeqqanut tunggasuni sulianik suliarinninnerni meeqqat isumaat aallaavigalugit ingerlanneqartarnissaat pitsaanerusumik qulakkeerneqartalissappat - pisariaqarluinnarpoq naalakkersuisut kommunillu qanimut suleqatigiinnerusariaqarnerat – aamma kommunit isumaginninnermullu aqutsisoqarfiup akornanni. Meeqqat inuusuttullu pillugit suliassaqarfimmi kommunini sullissinerup ukkatarineqarnerunissaa, nalunaaruteqartoqarnermilu oqartussat sukkanerujussuarmik qisuariarsinnaalernissaat minngerunngitsumillu meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut pillugit suli atuat inatsisit atuuttut malillugit suliarineqartarnissaat qulakkeerumallugu – suli annertuumik suliassaqarpugut. Taamaattumik Naalakkersuisut tamannarpiaq pillugu kommunit tamarmik suleqatigalugit suliaqarfiit akimorlugit suleqatigiissitamik pilersitsisimmamata

---

¹ (Pedersen et al., 2016: s. 42.)

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

neriulluarfigaarput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu meeqqat inuusuttullu atugarliortut suli amerlanerusut ikiorneqarsinnaajumallugit neqeroorutit amerlinissaat pisariaqarluinnarpoq. Meeqqat inuusuttullu angerlarsimaffimmiinnarnissaannut, taamaasillutillu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut inissinnissaasa pinngitsoortinnissaannut periarfissaat annertusartariaqarput. Inuit Ataqatigiinniit nuannaarutigeqaarput meeqqanut tunngatillugu angalasartoqatigiit nutaat 4-mat pilersinneqassasut Naalakkersuisut siunnersuutigimmassuk. Suliniummut neriulluarpuqut – aamma ilaqtariinnik avissaartuutitsisarnerit pinaveersaartinneqarnissaat eqqarsaatigalugu.

Angajoqqaat immikkut ikorfartortariallit ikiorsissallugit pikkorinnerusariaqarpugut. Pitsaaliuineq katsorsaanerlu aallaaviusariaqarput, angerlarsimaffiullu avataanut inissiineq tunngaviusumik tassaasariaqarpoq periarfissatut kingullerpaatut atorneqartartussaq. Taamaattumik angajoqqaat immikkut ikorfartortariallit meeqqaminnut isumassuisinnaaleqqinnissaannik – meeqqallu toqqissisimasumik angerlarsimaffeqaqqilernissaannut anguniagaqartunik pitsanngorsaasariaqarpugut. Taamaattumik Inuit Ataqatigiinniit isumaqarpugut ilaqtariinnik paarsisartussarsiornissap pitsanngorsarnissaa pisariaqarluinnartoq – minnerunngitsumik ilaqtariinnut inissiiviusartunut suliassaqarfiup nukiittorsarnissaa eqqarsaatigalugu. Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersummi tamannarpiaq pillugu nukittorsaasoqarnissaa anguniarmassuk Inuit Ataqatigiinniit tapersorsorparput.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnerat pinaveersaartinniarlugu iliuitsit arlallit ingerlanneqarput. Suliniutit

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

neriulluarfigaagut – kisianni aamma nassuerutigisariaqarparput suli
suliassarput tamatta annertoqimmat.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnerat peqqutigalugu
anigaasartuutit qaffakkaluttuinnartut annikillisarneqarnissaat siunertaralugu
immikkut ilisimasallit atorlugit innersuussutissanik suliaqartoqassasoq maanna
siunnersuuteqartoqarpoq.

Innersuussutit meeqqat inerikkiartornerannut, toqqissisimanerannut aammalu
illersorneqarnerannut innarliissanngitsut naqissuserneqarportaaq.

Siunnersuummi annertunerusumik anigaasartuutit annikillisarneqarnissaat
eqqarsaatigalugu qanoq siunnersuuteqartup nammineerluni tamannarpiaq
pillugu takorluugaqarnerasoq saqqummiutinngilaa.

Eqqaamasariaqarparput meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnerit
pillugit misissuinerit amerlasuut pigereeratsigit.

Assersuutigalugu nunatsinni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit pillugit
qulaajaasoqaaqqammerpoq².

Qulaajaanerup ilaatigut uppersarpaa paaqqinnittarfinni meeqqat ulluinnarni
unammilligassaannut, perorsaanerup pitsaassusaata akeqartitsinerullu
imminnut pitsaasumik ataqatigiinnerannik takussutissaqartoq. Taamaattumik
paaqqinnittarfiit arlaqartut allanut sanilliullutik annertuumik anigaasarpassuit
atunngikkaluarlugit tunniussaqaartartut oqaatigineqarpoq. Allalli akerlianik
akisuutut oqaatigineqarput, sullitaat aammalu perorsaanermik
suliaqarnerminni tunniussinnaasaasa pitsaassusaat isigissagaanni.

---

² Kalaallit Nunaanni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit pillugit qulaajaaneq © VIVE aamma
allaaserinnittut, 2020

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Ilaqutariinnut paarsisartunut suliassaqarfik pillugu qulaajaaneq³
paasissutissanik imartuunik aammattaaq peqarpoq.

Qulaajaanermi naqissuserneqarpoq ilaqutariit paarsisartut pillugit suliniutit
pitsanngorsaataasussat iluatsissinnaappata, taava ulloq unnuarlu
paaqqinnittarfinnut aningaasaliissutit ilaqutariinnut paarsisartunut
nuunneqarsinnaapput, taamaammallu aningaasaqarnikkut periarfissat
atorluarneqarsinnaasut piulissallutik, tassami ulloq unnuarlu
paaqqinnittarfinnut inissiineq ilaqutariinni paarsisartuni inissiinermut
naleqqiullugu akisunipilussuummat.

Taamaammat qulaajaanerit annertuut – paasissutissarpassuarnik imallit –
aamma meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnerat
peqqutigalugu aningaasartuutit qaffakkaluttuinnartut annikillisarumallugit
iliuusissatut sakkussaalluarsinnaasut pillugit ataatsimiitsitaliami
susassaqartumi itinerusumik eqqartorneqarnissaat Inuit Ataqatigiinniit
kissaatigaarput.

Aap, suliniutit amerlasuut ingerlapput – aamma qulaajaasarnerni paasisat
malitsigisaanilu siunnersuutit eqqarsaatigalugit – taamaattorli inatsisartuni
qinigaatitat partiillu akornanni oqaloqatigiinnerit annertunerusariaqartut Inuit
Ataqatigiinniit isumaqarpugut – minnerunngitsumik aamma matumani
sammisarput eqqarsaatigalugu.

Taamaattumik siunnersuut ataatsimiitsitalimut susassaqartumut
suliassanngortinneqarnissaa innersuupparput.

---

³ Kalaallit Nunaanni ilaqutariinnut paarsisartunut suliassaqarfik pillugu qulaajaaneq
© VIVE aamma atuakkiortut, 2021

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Tamatta akisussaaqatigiikkatta – partiit tamatta pinnaassutiginagu
pisuutittaassutiginagulu suleqatigiissutigisariaqaratsigu – aamma
ukiorpassuarni inerneqartunik attassinnaasatsinnillu aalajangersaassagutta.

MIO-kkut oqariartuutaat tusaavaput aamma isumaqatigilluinnarparput –
taamaattumik una siunnersuut oqallisigitillugu – meeqqat atugarliortut
isaanniit isigalugu oqallisigitigu – aningaasartuutit pingaarnertut
aallaaviginatigit – meeqqalli pisariaqartitaat aallaavigalugit. Tassa partiit
tamatta suleqatigiissutissarput pingaarnerpaaq.